

Regiunea de Dezvoltare Sud

RAPORT

DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD 2016-2020

*PERIOADA DE RAPORTARE:
IANUARIE-DECEMBRIE 2017*

Cimișlia 2018

Cuprins

Abrevieri și Acronime	3
OBIECTIVUL SPECIFIC 1: Asigurarea accesului la servicii și utilități publice de calitate.....	5
Măsura 1.1. Modernizarea, extinderea și regionalizarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare	5
Măsura 1.2. Reabilitarea și modernizarea drumurilor regionale și locale	8
Măsura 1.3. Dezvoltarea sistemelor regionale de management integrat al deșeurilor solide	10
Măsura 1.4. Sporirea eficienței energetice a clădirilor și spațiilor publice.....	11
OBIECTIVUL SPECIFIC 2: Creștere economică echilibrată și durabilă	13
Măsura 2.1. Identificarea și planificarea dezvoltării centrelor urbane	13
Măsura 2.2. Planificarea dezvoltării economice și turistice a RDS.....	14
Măsura 2.3. Dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de suport în afaceri	15
Măsura 2.4. Modernizarea și promovarea obiectivelor cultural-turistice de importanță regională.....	16
OBIECTIVUL SPECIFIC 3: Consolidarea guvernancei regionale.....	18
Măsura 3.1. Dezvoltarea capacităților actorilor de dezvoltare regională	18
Măsura 3.2. Eficientizarea activității operaționale a instituțiilor de dezvoltare regională.....	20
Măsura 3.3. Promovarea potențialului regiunii și atragerea investițiilor în domeniul dezvoltării regionale.....	21
Măsura 3.4. Aplicarea sistemelor de monitorizare și evaluare a SDR	24
Activități transversale.....	25

Abrevieri și Acronime

ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
ACD	Agenția Cehă pentru Dezvoltare
AAC	Aprovizionarea cu Apă și Canalizare
AAP	Academia de Administrare Publică
AMD	Asociația pentru Managementul Deșeurilor
APL	Administrația Publică Locală
CPP	Concurs de Propuneri de Proiecte
CBC	Cooperare Transfrontalieră
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
CR	Consiliul Raional
DGDR	Direcția Generală Dezvoltare Regională
DR	Dezvoltare Regională
DUP	Documentul Unic de Program
EE	Eficiența Energetică
ENPI	Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat
FNDR	Fondul Național de Dezvoltare Regională
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MDS	Managementul Deșeurilor Solide
MIEPO	Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova
ODIMM	Organizația de Dezvoltare a Întreprinderilor Mici și Mijlocii
ONG	Organizație Non – Guvernamentală
POR	Planul Operațional Regional
PRS	Program Regional Sectorial
RDS	Regiunea de Dezvoltare Sud
SF	Studiu de Fezabilitate
SDR	Strategia de Dezvoltare Regională
SFA	Secția finanțe și achiziții
SMP	Secția management proiecte
SPSP	Secția planificare strategică și programare
SNDR	Strategia Națională de Dezvoltare Regională

Introducere

Agenția de Dezvoltare Regională Sud (ADR Sud) este o instituție publică, non-profit, cu personalitate juridică, subordonată Ministerului Agriculturii Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM). Activitatea Agenției de Dezvoltare Regională Sud este coordonată de Consiliul Regional pentru Dezvoltare Sud (CRD Sud), care întrunește președinții Consiliilor Raionale din RDS, reprezentanții APL de nivel I delegați de asociațiile primarilor din cele 8 raioane ale RDS, precum și reprezentanții sectorului privat și ai societății civile.

Principalele atribuții ale ADR sunt stabilite în regulamentul de activitate și sunt orientate în domeniile ce țin de: planificare strategică și programare, managementul proiectelor, finanțe și achiziții, comunicare și transparență, asigurarea secretariatului CRD, dezvoltarea capacităților actorilor de DR, etc.

Cel mai important obiectiv al activității ADR Sud rezidă în implementarea Strategiei de Dezvoltare Regională Sud (SDR Sud) și a Planului Operațional Regional (POR), documente regionale de bază, ce stabilesc direcțiile strategice pentru dezvoltarea regiunii Sud și realizarea politicii naționale de dezvoltare regională în regiunea dată.

SDR Sud integrează 3 obiective specifice:

1. Asigurarea accesului la servicii publice și utilități publice de calitate;
2. Creștere economică echilibrată și durabilă;
3. Consolidarea guvernancei regionale.

În anul 2017 CRD Sud a aprobat Planul Operațional Regional (POR) Sud 2017-2020, care este un instrument de implementare a strategiei, care conține proiecte investiționale depuse de APL din RDS și selectate în cadrul concursului de propuneri de proiecte III la Fondul Național de Dezvoltare Regională (FNDR). POR Sud conține 59 proiecte investiționale, în valoare totală de 2 miliarde 960 milioane lei.

Prin HG nr. 203 din 29.03.2017 a fost aprobat Documentul Unic de Program (DUP) 2017-2020, în care sunt incluse spre finanțare 12 proiecte din POR Sud 2017-2020, dintre care, 6 proiecte au fost aprobate spre finanțare pentru anul 2017. Suma alocată de CNCDR pentru anul 2017 pentru implementarea a 6 proiecte investiționale este de 40,62 milioane lei. Astfel, o mare parte din activitățile realizate de ADR Sud în perioada de raportare au fost îndreptate anume la implementarea acestor proiecte.

Regula de monitorizare și evaluare a implementării strategiei, presupune utilizarea unui set de indicatori de M&E prestabiliți la momentul elaborării documentului, precum și analiza gradului de progres în atingerea indicatorilor țintă, valoarea cărora la fel trebuia stabilită la momentul elaborării SDR. Dat fiind faptul, că astăzi nu avem clar definit un sistem de M&E a strategiei, prezentul raport de implementare a SDR Sud este doar o descriere a activităților realizate de ADR Sud în perioada 01.01.2017 - 31.12.2017, pentru realizarea cu succes a SDR Sud 2016-2020. Raportul este structurat pe obiective și măsuri stabilite în strategie.

O serie de activități care nu pot fi atribuite unei măsuri specifice, dar contribuie concomitent la realizarea mai multor măsuri, vor fi raportate la compartimentul „Activități transversale“. Raportul este prezentat MADRM și CRD Sud și este plasat pe pagina oficială a ADR Sud.

OBIECTIVUL SPECIFIC 1: Asigurarea accesului la servicii și utilități publice de calitate

Pe parcursul anului 2017, au fost realizate acțiuni pentru fiecare din cele 4 măsuri aferente acestui obiectiv specific, și anume:

Măsura 1.1. Modernizarea, extinderea și regionalizarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare;

Măsura 1.2. Reabilitarea și modernizarea drumurilor regionale și locale;

Măsura 1.3. Dezvoltarea sistemelor regionale de management integrat al deșeurilor solide;

Măsura 1.4. Sporirea eficienței energetice a clădirilor și spațiilor publice.

O trăsătură comună a activităților întreprinse în perioada de raportare în implementarea măsurilor din cadrul acestui obiectiv, rezidă în alinierea acestora la prevederile programelor regionale sectoriale (PRS), care au fost aprobate de CRD Sud în decursul anilor 2014-2015.

Măsura 1.1. Modernizarea, extinderea și regionalizarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare

Acțiunile întreprinse întru realizarea măsurii respective țin de implementarea în RDS a 3 proiecte investiționale, inclusiv 2 proiecte trecătoare din anii precedenți și implementate cu suportul partenerului de dezvoltare Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), și un proiect aprobat spre finanțare din sursele FNDR pentru anul 2017. Este vorba de proiectele:

1. „Modernizarea serviciilor publice locale de AAC în raionul Cahul”;
2. „Modernizarea serviciilor publice locale de AAC în raionul Leova”;

3. „Construcția sistemului de canalizare în sectorul Valul lui Traian și modernizarea stației de epurare din or. Căușeni”.

Proiectul MSPL AAC Cahul constituie în prezent cel mai complex proiect din domeniul AAC implementat de ADR Sud în Regiunea Sud. Activitățile proiectului au fost lansate încă în anul 2010. Din punct de vedere al infrastructurii fizice, pentru anul 2017 s-au realizat lucrări de construcție și activități în cadrul a patru măsuri investiționale (**MI**):

MI 1. „Construcția sistemului de canalizare în satul Roșu” - la data de 12 septembrie 2017 – a avut loc recepția finală a proiectului, inițierea elaborării actului de predare – primire a setului de documente, care atestă costul investițional al bunurilor și serviciilor achiziționate, construite, reconstruite sau îmbunătățite din contul mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională sau din alte surse.

Inaugurarea Sistemului de canalizare din satul Roșu, raionul Cahul

Inaugurarea Stației de tratare a apei potabile din orașul Cahul

MI 2. „Reabilitarea Stației de Tratare a apei potabile din râul Prut, or. Cahul” - s-au executat lucrările de construcție în volum integral și la data de 04 mai 2017 s-a efectuat recepția finală a lucrărilor. Astfel, a fost reparată integral sala de filtre, sala de reagenți și blocul administrativ al stației de tratare a apei din or. Cahul. La data de 15 iunie 2017 a avut loc evenimentul de

inaugurare a Stației de tratare a apei potabile din orașul Cahul. A fost elaborat raportul final privind implementarea

proiectului „Reabilitarea Stației de Tratare a apei potabile din râul Prut, or. Cahul.

MI 3. „Construcția apeductului magistral Cahul – Lebedenco - Pelenei – Găvanoasa – Vulcănești – Alexandru Ioan Cuza și a rețelelor interne în comunele Lebedenco, Pelenei și Găvanoasa”. În cadrul acestei măsuri investiționale în anul 2017 s-au întreprins următoarele acțiuni:

- organizarea procedurilor de achiziții publice pentru lucrările de proiectare;
- evaluarea ofertelor și identificarea ofertei câștigătoare - operatorul SRL „Fluxproiect” cu valoarea de 6 700 259 lei (TVA 0%)
- semnarea contractului de prestare a serviciilor de proiectare cu SRL „Fluxproiect”, cu un termen de executare 11 luni;
- executarea serviciilor de proiectare.

MI 4. „Conectarea caselor individuale din s. Roșu la sistemul centralizat de canalizare” - în vederea realizării acestei măsuri investiționale, s-a convenit că Guvernul României, prin intermediul GIZ, va finanța parțial în anul 2017 conectarea caselor individuale la sistemul centralizat de canalizare (190 mii Euro), iar restul banilor vor fi asigurați din contribuția localnicilor. Astfel, la data de 23 iunie 2017 a fost semnat Acordul de Finanțare cu Guvernul României privind finanțarea lucrărilor de conectare a caselor individuale la sistemul de canalizare centralizat din s. Roșu. În acest context, primăria Roșu a contractat

în urma licitației publice, compania de proiectare SA „Intexnauca” pentru elaborarea documentației tehnice privind proiectarea conectărilor la sistemul de canalizare a caselor individuale în s. Roșu.

Pe lângă componenta investițională, proiectul MSPL AAC Cahul mai cuprinde și activități care se încadrează în modelul celor „5 piloni” promovat de GIZ. Astfel, în anul 2017, în cadrul acestui proiect a fost fondat și înregistrat operatorul regional ÎM „Apă – Canal Cahul”.

Proiectul MSPL AAC Leova - presupune construcția magistralei Leova – Iargara cu posibilitatea de conectare la magistrală a tuturor localităților din raionul Leova (28 primării, 40 localități, circa 50 mii locuitori). La prima etapă se lucrează direct cu 14 primării din raion, 7 dintre care - Leova, Hănăsenii Noi, Filipeni, Romanovca, Cupcui, Sărata Nouă și Iargara, au elaborat planurile locale de dezvoltare a sectorului AAC în perioada 2015-2016. Aceste localități, în continuare, vor beneficia de susținerea financiară a UE în implementarea nemijlocită a proiectelor investiționale, care prevăd construcția rețelelor interioare. Pentru alte 7 primării - Tochile Răducani, Sărata Răzeși, Sîrma, Tigheci, Borogani, Băiuș și Tomai, ADR Sud susținut de GIZ, a acordat suport în actualizarea planurilor locale la capitolul apă și canalizare, în cursul anului 2017.

Semnarea contractului de antrepriză pentru lucrările "Construcția apeductului magistral Leova Iargara"

Pentru componenta investițională „*Construcția apeductului magistral Leova - Iargara*” pe parcursul anului 2017 s-au întreprins următoarele acțiuni:

- elaborarea documentației tehnice de proiect;
- organizarea licitației publice pentru contractarea lucrărilor de construcții și desemnarea ofertei câștigătoare - SRL „Polimer Gaz Conducte”, cu oferta valorică de 60.857.485 (TVA 0 %);
- organizarea licitației publice pentru contractarea serviciilor de supraveghere tehnică.

Pe lângă componentele de planificare, investiționale și de cooperare intercomunitară, proiectul mai prevede și activități de mobilizare a populației comunităților implicate în proiect. Astfel, pe parcursul anului 2017 a avut loc o ședință a comitetului director local (CDL), unde s-a audiat raportul privind implementarea proiectului MSPL AAC Leova și s-a solicitat implicarea mai activă a APL-urilor în diseminarea informației cu privire la proiect în rîndul populației comunităților respective.

Proiectul „Construcția sistemului de canalizare în sectorul Valul lui Traian și modernizarea stației de epurare din or. Căușeni” – a fost depus în cadrul celui de al treilea concurs de propuneri de proiecte la FNDR și selectat pentru a fi inclus în DUP 2017-2020. Activitățile realizate pe parcursul anului 2017 în cadrul acestui proiect, au constat în:

- semnarea contractului de finanțare între ADR Sud, aplicantul și partenerii proiectului;
- desemnarea managerului de proiect și aprobarea mijloacele financiare pentru supravegherea de autor și managerul de proiect;
- ajustarea cererii de finanțare și semnarea acordului de finanțare;
- elaborarea documentației de licitație și lansarea procedurilor de achiziții publice pentru achiziționarea lucrărilor de construcții și serviciilor de supraveghere tehnică;

- organizarea licitației publice și desemnarea operatorului câștigător – SRL „Polimer Gaz Construcții”, cu valoarea contractului de 835264 lei.
- lansarea nemijlocită a lucrărilor de construcție.

Pe parcursul anului 2017 au fost montați 7,77 km de rețea din sistemul de canalizare.

Pe lângă implementarea proiectelor investiționale în domeniul AAC și realizarea activităților care se încadrează în modelul celor „5 piloni”, în anul 2017, ADR Sud asistată de GIZ, a acționat în vederea elaborării documentației tehnice pentru 3 proiecte în domeniul AAC rezultate din procesul de planificare regională sectorială, și anume:

- „Extinderea sistemului de canalizare în orașul Leova. Construcția stației de pompare a apelor uzate în orașul Leova”;
- „Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă a localităților Iargara, Filipeni, Romanovca și Cupcui din raionul Leova”;
- „Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă a comunelor Pelenei și Gavanoasa din raionul Cahul și extinderea către raionul Vulcănești (Găgăuzia)”.

Astfel, în decursul anului 2017 au fost elaborate caietele de sarcini și temele de proiectare, în vederea organizării licitațiilor, pentru a achiziționa servicii de elaborare a documentației tehnice a proiectelor respective.

Pe parcursul anului 2017 ADR Sud a asigurat vizibilitatea și transparența în activitățile de implementare a proiectelor din domeniul Aprovizionare cu Apă și Canalizare.

Măsura 1.2. Reabilitarea și modernizarea drumurilor regionale și locale

În cadrul acestei măsuri, pe parcursul anului 2017 s-a acționat pentru implementarea a trei proiecte investiționale finanțate din sursele FNDR :

- „Reabilitarea și modernizarea drumului de importanță regională str. I. Spirin din or. Cahul”;
- „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin conectarea localităților și a drumurilor locale de pe coridorul 20-RD Sud, R34 Sîrma-Tomai-Sărăteni-Hîrtop la rețeaua de drumuri naționale R3”;
- „Construcția drumului intercomunitar Feștelița-Marianca de Jos-Ștefan Vodă și asigurarea conexiunii cu drumul național R30 Chișinău - Căușeni-frontiera cu Ucraina”.

Proiectul „Reabilitarea și modernizarea drumului de importanță regională str. I. Spirin din or. Cahul” – este proiect trecător din POR Sud 2013-2015 și a fost finalizat în decursul anului 2017. În perioada de referință au fost efectuate lucrări finale, care au constat în:

- executarea intersecției cu sens giratoriu;
- construcția trotuarelor cu o lungime de 3,08 km;
- construcția accesului în curți;
- construcția a 2 zone de staționare auto;
- montarea parapetului metalic;
- plantarea indicatoarelor rutiere cu marcajul rutier;
- consolidarea sistemului rutier prin executarea acostamentului .

Proiectul „Reabilitarea și modernizarea drumului de importanță regională str. I. Spirin din or. Cahul”

La data de 14 decembrie 2017, ADR Sud a organizat recepția la terminarea lucrărilor în cadrul proiectului dat.

Proiectul „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin conectarea localităților și a drumurilor locale de pe coridorul R20 – RD Sud, R34 – Sîrma – Tomai – Sărăteni – Hîrtop la rețeaua de drumuri naționale R3” a fost selectat spre finanțare din FNDR în cadrul CPP III, pentru a fi inclus în DUP 2017-2020. Pe parcursul anului 2017, în cadrul proiectului dat s-au realizat următoarele activități:

- aprobarea și semnarea contractului de finanțare cu aplicantul și partenerii proiectului;
- obținerea deciziilor consiliului local privind aprobarea proiectului, desemnarea managerului de proiect și a mijloacelor financiare pentru supravegherea de autor și managerul de proiect;
- organizarea licitației publice pentru contractarea lucrărilor de construcție;
- organizarea licitației publice pentru achiziționarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- semnarea contractului de antrepriză cu SRL „ACIT- Trans” în valoare de 37 963,66 mii lei;
- lansarea lucrărilor de construcție, începând cu luna august 2017.

Lucrări în cadrul proiectului „Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin conectarea localităților și a drumurilor locale de pe coridorul R20 – RD Sud, R34 – Sîrma – Tomai – Sărăteni – Hîrtop la rețeaua de drumuri naționale R3”

Proiectul „Construcția drumului intercomunitar L509 Feștelița-Marianca de Jos-Ștefan Vodă și asigurarea conexiunii cu drumul național R 30 Chișinău-Căușeni - frontiera cu Ucraina” - a fost selectat spre finanțare din FNDR în cadrul CPP III, pentru a fi inclus în DUP 2017-2020. Deși termenul de implementare era de 24 luni, proiectul dat a fost finalizat în luna septembrie 2017. În perioada de implementare a proiectului s-au realizat următoarele activități:

- aprobarea și semnarea contractului de finanțare cu aplicantul și partenerii proiectului;
- a fost aprobat prin decizia consiliului local proiectul, contribuția proprie, angajarea managerului de proiect și alocarea mijloacelor financiare pentru supravegherea de autor.
- organizarea achizițiilor publice a lucrărilor de construcții și serviciilor de supraveghere tehnică și desemnarea ofertantului câștigător - SRL „ACIT - Trans”, suma contractului constituind 19 074 041 lei (cu TVA).

Lucrări în cadrul proiectului „Construcția drumului intercomunitar L509 Feștelița-Marianca de Jos-Ștefan Vodă și asigurarea conexiunii cu drumul național R 30 Chișinău-Căușeni - frontiera cu Ucraina”

La data de 30 mai 2017 a avut loc lansarea oficială a lucrărilor în cadrul proiectului, iar la sfârșitul lunii septembrie lucrările prevăzute în cadrul proiectului au fost finalizate. Ca rezultat, s-a reușit construcția unui sector de drum nou, cu o lungime totală de 3,86 km, dintre care 0,35 km - cu îmbrăcăminte asfaltică în satul Feștelița, 1,62 km cu îmbrăcăminte asfaltică în satul Marianca de Jos și 1,9 km din macadam (pietriș), care unește cele două localități.

Pe parcursul întregului an 2017, ADR Sud a asigurat vizibilitatea și transparența în implementarea proiectelor din domeniul Drumurilor Regionale și Locale (DRL) și a tuturor activităților realizate în vederea implementării măsurii respective din strategie.

Măsura 1.3. Dezvoltarea sistemelor regionale de management integrat al deșeurilor solide

În DUP 2017-2020 au fost incluse 2 proiecte investiționale din RDS care țin de managementul deșeurilor solide (MDS), dar nici unul din ele nu a fost aprobat spre finanțare pentru anul 2017. Astfel pentru anul 2017 în cadrul acestei măsuri lipsește componenta investițională în infrastructura fizică. În schimb, în această perioadă ADR a realizat un șir de activități în vederea implementării Strategiei de management integrat al deșeurilor solide din RDS.

Conform Strategiei de gestionare integrată a deșeurilor solide pentru RDS, regiunea este împărțită în trei zone de management a deșeurilor solide (MDS):

Zona I MDS include raioanele Cimișlia, Basarabeasca și Leova, zona II MDS - raioanele Căușeni și Ștefan Vodă și zona III MDS - raioanele Cahul, Cantemir și Taraclia. Întru realizarea Strategiei, în anul 2015 a fost lansat procesul de elaborare a 3 studii de fezabilitate pentru aceste 3 zone. Au fost extinse hotarele zonelor MDS I și III, astfel încât în zona MDS I a fost inclus raionul Comrat din UTAG, iar în zona MDS III - raioanele Ceadâr Lunga și Vulcănești, tot din UTAG.

Pentru zonele MDS I și II Studiile de Fezabilitate sunt în curs de elaborare, cu suportul Agenției Cehe pentru Dezvoltare (ACD) în cadrul proiectului „Asistență tehnică și instituțională în tratarea deșeurilor solide în regiunea de Sud a Moldovei”.

Pentru zona de management III, Studiul de Fezabilitate (SF) a fost elaborat cu suportul GIZ în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în R Moldova”. Pe lângă SF pentru zona MDS III a fost elaborat în 2016 și Raportul de Evaluare a Impactului asupra Mediului (EIM). A fost emis Acordul de mediu nr. 6 la documentația privind evaluarea impactului asupra mediului pentru studiul de fezabilitate al proiectului „Crearea sistemului de management integrat al deșeurilor în Zona de management a deșeurilor nr.1” (conform clasificării din Strategia Națională de MDS).

Pe parcursul anului 2017, Consiliile Raionale Cahul, Taraclia, Cantemir și Comitetul Executiv al UTAG au aprobat decizii de acceptare spre aplicare a studiului de fezabilitate.

Concomitent cu elaborarea Studiului de Fezabilitate, a derulat și procedura de schimbare a destinației terenului pentru amplasarea infrastructurii regionale de gestionare a deșeurilor, pe care se planifică construcția următoarelor elemente de infrastructură:

- Depozit regional în or. Cahul;
- Stația de transfer în comuna Cania, Cantemir;
- Stația de transfer în or. Taraclia.

Pentru identificarea surselor de finanțare destinate creării sistemului de MDS pentru zona de management III Cahul – Cantemir - Taraclia – Ceadâr - Lunga și Vulcănești, în prezent negociază între Guvernul RM cu reprezentanții Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Banca Europeană de Investiții (BEI).

Măsura 1.4. Sporirea eficienței energetice a clădirilor și spațiilor publice

În vederea realizării acestei măsuri, în anul 2017 au fost repartizate mijloace financiare din sursele FNDR pentru implementarea proiectului „**Reabilitarea termică a clădirii IMPS „Spitalul raional Cantemir (bloc chirurgical)”**”, deșus în cadrul celui de –al III CPP la FNDR și inclus în DUP 2017-2020.

Pe parcursul anului 2017, în vederea implementării proiectului dat, au fost realizate următoarele activități:

- aprobarea și semnarea contractului de finanțare cu aplicantul și partenerii proiectului;
- adoptarea de către consiliul raional a deciziilor privind aprobarea proiectului, desemnarea managerului de proiect și a mijloacelor financiare pentru supravegherea de autor;
- organizarea licitației publice pentru contractarea lucrărilor de construcție, desemnarea câștigătorului ofertei și semnarea contractului de antrepriză. Valoarea contractului constituind 12 163,44 mii lei;
- contractarea serviciilor de supraveghere tehnică;
- lansarea lucrărilor de construcție la finele lunii septembrie 2017.

Lucrări în cadrul proiectului „Reabilitarea termică a clădirii IMPS „Spitalul raional Cantemir (bloc chirurgical)”

Pe lângă implementarea proiectului respectiv din sursele FNDR, ADR Sud a acționat în anul 2017 în vederea elaborării proiectelor tehnice pentru 2 proiecte investiționale rezultate din procesul de planificare regională sectorială în domeniul eficienței energetice (EE) a clădirilor publice, și anume:

- Eficientizarea energetică a liceelor Constantin Spătaru și Lev Tolstoi din or. Leova;
- Eficientizarea energetică a liceului teoretic Matei Basarab din or. Basarabeasca.

Pe parcursul anului 2017, în cadrul ambelor proiecte s-au întreprins următoarele acțiuni:

- a fost elaborat auditul energetic al clădirilor și transmise spre avizare Agenției pentru Eficiență Energetică;
- au fost elaborate a 2 liste de măsuri EE pentru includerea în caietele de sarcini pentru proiectare și transmiterea spre avizare către Departamentul Construcției GIZ;
- au fost organizate 4 ședințe a Grupului de lucru pe proiecte și au fost numiți managerii de proiecte;
- s-a organizat un atelier de lucru cu toți actorii implicați, privind abordarea în implementarea proiectelor de modernizare a serviciilor publice locale în sectorul EE din sursele de finanțare ale Uniunii Europene;
- a fost elaborat proiectul de Memorandum de Înțelegere privind implementarea măsurilor EE;

- au fost elaborate Planurile de Implementare, Matricea Riscurilor și Matricea Cadrului Logic a proiectelor.

În realizarea acestor activități, ADR Sud este asistată de GIZ în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale în R. Moldova” și condiția majoră de implementare a acestora ține de alocarea mijloacelor financiare pentru proiectele respective din partea UE.

Tabelul 1 Indicatorii de produs și rezultat, obținuți în urma implementării proiectelor de dezvoltare regională, atribuite OSI. Asigurarea accesului la servicii și utilități publice de calitate

Nr	Titlul proiectului	Sursa de finanțare	Statutul proiectului	Indicatori*	
				De produs	De rezultat
Domeniul Aprovizionare cu Apă și Canalizare					
1.	Construcția sistemului de canalizare în sectorul Valul lui Traian și modernizarea stației de epurare din orașul Căușeni	FNDR	Lucrări de construcție	-	-
2.	Construcția sistemului de canalizare în satul Roșu, r. Cahul	GIZ	Finalizat	22,48 km rețea de canalizare	2154 persoane beneficiare
3.	Reabilitarea stației de tratare a apei din orașul Cahul	GIZ	Finalizat	1 stație de tratare reabilitată	39800 persoane beneficiare
4.	Construcția apeductului magistral Leova - Iargara	GIZ	Lucrări de construcție	-	-
5.	Construcția apeductului magistral Cahul – Lebedenco – Pelinei – Găvănoasa - Vulcănești (satele) - Alexandru Ioan Cuza și rețele interioare a satelor Lebedenco, Hutulu, Ursoaia, Pelinei, Sătuc, Găvănoasa, Vladimirovca și Nicolaevca	GIZ	Stadiu de proiectare	-	-
6.	Conectarea caselor individuale de locuit la sistemul centralizat de canalizare din s. Roșu, r-nul Cahul	GIZ	Stadiu de proiectare	-	-
Domeniul Drumuri Regionale și Locale					
7.	Reabilitarea și modernizarea drumului de importanță regională str. I. Spirin din or. Cahul	FNDR	Finalizat	2,6 km drum reabilitat	41000 locuitori
8.	Dezvoltarea infrastructurii de afaceri prin conectarea localităților și a drumurilor locale de pe coridorul 20-RD Sud, R34 Sîrma –Tomai – Sărăteni - Hîrtop la rețeaua de drumuri naționale R3	FNDR	Lucrări de construcție	-	-
9.	Construcția drumului intercomunitar Festelița -Marianca de Jos-Ștefan Vodă și asigurarea conexiunii cu drumul național R30 Chișinău - Căușeni-frontiera cu Ucraina	FNDR	Lucrări de construcție	-	-
Domeniul Eficiență Energetică					
10.	Reabilitarea termică a clădirii IMPS „Spitalul raional Cantemir (bloc chirurgical)	FNDR	Lucrări de construcție	-	-

* Indicatorii de produs și rezultat sunt incluși doar pentru proiectele finalizate.

OBIECTIVUL SPECIFIC 2: Creștere economică echilibrată și durabilă

Pe parcursul anului 2017, ADR Sud a întreprins acțiuni pentru realizarea următoarelor măsuri, aferente obiectivului dat:

Măsura 2.1. Identificarea și planificarea dezvoltării centrelor urbane

Măsura 2.2. Planificarea dezvoltării economice și turistice a RDS

Măsura 2.3. Dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de suport în afaceri

Măsura 2.4. Modernizarea și promovarea obiectivelor cultural-turistice de importanță regională

Măsura 2.1. Identificarea și planificarea dezvoltării centrelor urbane

În vederea realizării acestei măsuri, ADR Sud a acționat în calitate de partener, în cadrul proiectului „Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională a Moldovei în domeniul politicii urbane și de dezvoltare urbană”. În data de 6 iulie 2017, în cadrul MADRM, a avut loc ședința de lansare a proiectului cu participarea reprezentanților celor 4 ADR-uri și APL de nivelul I selectate în calitate de potențiali beneficiari. Proiectul este implementat de Ministerul Investițiilor și Dezvoltării a Republicii Polonia, în parteneriat cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și reprezentanța Fundației „Solidarity Fund PL” în Moldova. Proiectul este cofinanțat din fondurile programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe a Republicii Polone. Scopul proiectului este crearea unui sistem eficient de sprijin pentru dezvoltarea urbană eficientă și reînnoirea orașelor, fiind denumit abreviat „Revitalizarea municipiilor din Republica Moldova”.

Proiectul se derulează în trei etape:

- În cadrul primei etape, au fost create grupuri de lucru din care fac parte reprezentanți ai municipiilor, ai agențiilor de dezvoltare regională și ai Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.
- A doua etapă a continuat cu instruirii și vizite de studiu, în vederea schimbului de experiență în domeniul revitalizării urbane.
- În etapa a treia, APL-urile implicate vor elabora concepte de proiecte care vor fi depuse în cadrul unui concurs de proiecte și vor obține finanțare de la Guvernul Poloniei.

În acest moment, în proiect participă 15 localități: 10 municipii și 5 orașe, printre care municipiul Cahul, orașele Cimișlia și Căușeni din Regiunea de Dezvoltare Sud. Se planifică selectarea a aproximativ 10 proiecte de revitalizare a orașelor în cadrul concursului organizat și finanțat de Guvernul Poloniei. În procesul de elaborare și implementare a proiectelor locale de revitalizare urbană, participanții la proiect vor beneficia de consiliere din partea experților polonezi.

Instruiri în domeniul revitalizare urbană cu participarea specialiștilor ADR Sud, APL de nivelul I, societate civilă din RDS și UTAG

Măsura 2.2. Planificarea dezvoltării economice și turistice a RDS

În anul 2016, ADR Sud a lansat elaborarea a 2 programe regionale sectoriale în domeniile sporirea atractivității turistice a RDS și dezvoltarea infrastructurii de sprijin în afaceri în RDS. Utilitatea acestor documente rezidă în trasarea unor direcții de dezvoltare a sectoarelor vizate, stabilite în mod participativ și bazate pe o viziune regională integrată, precum și în generarea unui portofoliu de proiecte de o calitate superioară. Procesul participativ a constat în crearea grupurilor de lucru regionale sectoriale (GLRS) pe domeniile economie și turism. Grupurile de lucru regionale s-au întrunit în ședințe, în cadrul cărora au evaluat situația în sectoarele vizate, au stabilit obiectivele de dezvoltare a sectoarelor respective, au participat la consultările publice ale proiectelor de document.

- În procesul de elaborare a *Programului regional în domeniul sporirii atractivității turistice a RDS*, ADR Sud a beneficiat de suportul unui expert în domeniu. În vederea elaborării documentului dat, pe parcursul anului 2017, ADR Sud a întreprins următoarele activități:

- organizarea consultărilor publice a proiectului de document la data de 20 ianuarie 2017;
- aprobarea documentului de către CRD Sud prin decizia nr.1/04 din 26 ianuarie 2017.

În rezultatul procesului de planificare

Consultarea publică a PRS în domeniul turismului

regională sectorială în domeniul turismului, a fost elaborat Portofoliul de proiecte promovate în cadrul PRS privind sporirea atractivității turistice a RDS, care conține fișe de proiecte în domeniul turismului, pentru raioanele din RDS, grupate pe acțiuni de tip „hard” și „soft”.

- În procesul de elaborare a *Programului Regional Sectorial pentru dezvoltarea infrastructurii de sprijin în afaceri*, ADR Sud la fel a fost asistată de experți, în cadrul unui proiect finanțat de Guvernul Marii Britanii prin intermediul Fondului de Bună Guvernare (DFID). Astfel, în scopul elaborării documentului dat, pe parcursul anului 2017 s-au realizat următoarele activități:

- organizarea a 4 ședințe a grupului de lucru regional sectorial, în cadrul cărora a fost evaluată situația în domeniu, au fost identificate direcțiile principale de dezvoltare a sectorului, a fost discutat procesul de completare a notei conceptuale a unui proiect, a fost aprobat proiectul documentului.

- organizarea consultărilor publice a documentului la data de 20 iunie 2017;

- aprobarea documentului de către CRD Sud prin decizia nr. 2/03 din 29 iunie 2017.

Ședința GLRS în domeniul infrastructurii de sprijin în afaceri

În procesul de planificare regională sectorială în domeniul economiei, au fost identificate 4 note conceptuale, 2 dintre care dezvoltate până la stadiul de concept de proiect viabil, 1 dintre ele fiind depus în cadrul programului „Primari pentru creștere economică”, finanțat de UE.

Măsura 2.3. Dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de suport în afaceri

În cadrul acestei măsuri, pe parcursul anului 2017 au fost întreprinse mai multe acțiuni menite să sprijine dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de suport a afacerilor. În acest scop au fost repartizate mijloace financiare din sursele FNDR pentru implementarea proiectului „**Dezvoltarea durabilă a Parcului Industrial Cahul ca structură de sprijinire a afacerilor de importanță regională**”, depus în cadrul CPP III și inclus în DUP 2017-2020.

În cursul anului 2017, în implementarea proiectului dat, s-au realizat următoarele acțiuni:

- aprobarea și semnarea contractului de finanțare cu aplicantul și partenerii proiectului;
- adoptarea deciziilor consiliului raional privind aprobarea proiectului, a contribuției proprii, de desemnare a managerului de proiect și mijloacelor financiare pentru supravegherea de autor și managerul de proiect;
- organizarea licitației publice pentru contractarea lucrărilor de construcție în cadrul

Vizită de lucru în cadrul proiectului „Dezvoltarea durabilă a Parcului Industrial Cahul ca structură de sprijinire a afacerilor de importanță regională”

căreia a fost desemnată câștigătoare oferta prezentată de operatorul economic SRL "Coloana mecanizată de construcții" cu oferta în valoare de 20 041 018 lei;

- organizarea licitației publice pentru prestarea serviciilor de supraveghere tehnică și desemnarea prestatorului serviciilor de supraveghere tehnică, suma contractului constituind 125 243 lei.

În vederea impulsivării dezvoltării economice a RDS, în rezultatul elaborării PRS pentru dezvoltarea infrastructurilor de sprijin în afaceri, au fost identificate 4 note conceptuale, două dintre care urmează să fie dezvoltate până la stadiul de concept de proiect viabil (CPV). Un CPV a fost depus în cadrul programului „Primari pentru creștere economică” la data de 31 mai 2017, ca proiect regional, denumit „Poarta de Sud a Moldovei deschisă pentru afaceri și pentru investiții”. Astfel, ADR Sud în parteneriat cu ODIMM, Consiliile Raionale și Incubatoarele de afaceri din RDS, au devenit parteneri în cadrul proiectului „Poarta de Sud a Moldovei Deschisă pentru Afaceri și pentru Investiții”.

Scopul proiectului constă în dezvoltarea economică locală, focalizată pe întărirea competitivității IMM-urilor din regiune prin intermediul creării „unor servicii de top pentru susținerea afacerilor” și prin dezvoltarea capacității furnizorilor de consultanță din întreaga regiune, în asigurarea sprijinului necesar afacerilor și orientării investițiilor străine directe către economia regiunii. Proiectul a fost aprobat spre finanțare. Acum se află la etapa de pregătire pentru finanțare. Durata prevăzută pentru implementarea proiectului respectiv este de 18 luni de la lansare.

Măsura 2.4. Modernizarea și promovarea obiectivelor cultural-turistice de importanță regională

În vederea realizării acestei măsuri, pe parcursul anului 2017, s-au realizat activități de promovare atât a ideilor de proiect în domeniul turismului, cât și de promovare a potențialului turistic al RDS.

În rezultatul elaborării Programului Regional Sectorial în domeniul sporirii atractivității turistice a RDS, au fost colectate idei de proiecte de la reprezentanții APL II din RDS, care au fost însumate într-un *Portofoliu de proiecte privind sporirea atractivității turistice a RDS*. Portofoliul conține 7 concepte de proiecte pentru 7 din cele 8 raioane ale RDS, compuse din grupuri de acțiuni „soft” și „hard”. Pe lângă acestea, în portofoliu au fost incluse 3 proiecte regionale de tip „soft”, care pot fi aplicate de către ADR Sud la diverse programe de finanțare. ADR Sud a contractat un expert, pentru a dezvolta 1 dintre ele în calitate de concept de proiect viabil (CPV) și a-l promova spre finanțare în cadrul programelor transfrontaliere.

Una din componentele acestei măsuri prevede promovarea potențialului turistic și cultural al zonei prin mediatizarea evenimentelor culturale desfășurate în Regiunea de Dezvoltare Sud. În acest context, ADR Sud a fost partener în mediatizarea evenimentelor de talie regională și națională, desfășurate în RDS.

În Regiunea Sud turismul cultural este susținut de câteva evenimente-cheie, printre care se numără Expoziția-târg „Parada florilor”, „Festivalul Strugurelui”, Festivalul internațional de folclor „Nufărul Alb”, Festivalul „IProsop”, Festivalul - concurs folcloric „Nistrule, pe malul tău”. Beneficiarii acestor activități sunt potențialii turiști în regiune, agenți economici și alte organizații active în domeniul turistic și cultural.

Expoziția –târg „Parada florilor”

Festivalul Strugurelui

Festivalul național IPROSOP

OBIECTIVUL SPECIFIC 3: Consolidarea guvernantei regionale

Pentru realizarea acestui obiectiv specific, pe parcursul anului 2017, ADR Sud a realizat activități pentru fiecare din cele 4 măsuri aferente lui, și anume:

Măsura 3.1. Dezvoltarea capacităților actorilor de dezvoltare regională;

Măsura 3.2. Eficientizarea activității operaționale a instituțiilor de dezvoltare regională;

Măsura 3.3. Promovarea potențialului regiunii și atragerea investițiilor în domeniul dezvoltării regionale

Măsura 3.4. Aplicarea sistemelor de monitorizare și evaluare a implementării strategiei de dezvoltare regională.

Măsura 3.1. Dezvoltarea capacităților actorilor de dezvoltare regională

Pentru realizarea măsurii respective, au fost identificate necesitățile de instruire ale actorilor implicați în procesul de dezvoltare regională, cu precădere membri ai CRD Sud, reprezentanți ai APL din RDS și specialiști din cadrul ADR Sud. În acest sens, anual este elaborat Programul de instruire în domeniul dezvoltării regionale, care în anul 2017 a prevăzut 6 module de instruire, ulterior intervenind și alte teme de instruire, dar și vizite de studiu în țară și peste hotare :

- *Specialiștii ADR Sud* au fost instruiți prin participarea la 2 ateliere în cadrul proiectului STATREG, finanțat de Uniunea Europeană. Tematicile acestor ateliere au ținut de utilizarea avansată a instrumentelor IT pentru analiza socio - economică regională și utilizarea sondajelor în dezvoltarea regională, precum și îmbunătățirea modului de prezentare a datelor și concluziilor analizelor, folosind tehnici de vizualizare, inclusiv hăți.

- *Specialiști ai ADR Sud și reprezentanți ai APL I și II din RDS*, au fost instruiți în vederea elaborării proiectelor de cooperare transfrontalieră, în cadrul sesiunilor de informare privind Programul de cooperare transfrontalieră “Bazinul Mării Negre 2014-2020”.

- *Specialiștii ADR Sud* au fost parte a delegației compuse din reprezentanți ai Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și ai celor patru Agenții de Dezvoltare Regională, care a participat la un schimb de experiență cu profesioniștii din cadrul Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest, România. Scopul vizitei de studiu fost acumularea experienței în domeniul aplicabilității sistemului de evaluare și monitorizare în programele și proiectele din domeniul dezvoltării regionale, în conformitate cu practicile UE.

Delegația RM în vizită de studiu la ADR Vest, România

- *Specialiști ai ADR Sud, Nord și Centru*, în comun cu reprezentanți ai APL, ONG și mediului de afaceri, au întreprins o vizită de informare privind crearea și funcționarea clusterelor în domeniul biomasei, în Republica Cehă, organizată de către Asociația Energie și Biomasă.

Delegația RM în vizită de informare în domeniul biomasei, în Republica Cehă

În afara vizitelor de studiu, specialiștii ADR Sud și-au intensificat cunoștințele și abilitățile în domeniile: managementul în elaborarea programelor și proiectelor, comunicare, achiziții publice, ș.a.

- *Membrii CRD Sud* au fost instruiți în cadrul unui atelier de lucru cu tematica „Fortificarea rolului CRD Sud”. În cadrul atelierului, participanții au fost familiarizați cu rezultatele evaluării funcționalității CRD, în cadrul focus-grupurilor regionale. Ca rezultat, experții GIZ au venit cu recomandări care vizează consolidarea capacităților CRD Sud, pentru a genera o implicare dinamică și responsabilă în procesul de dezvoltare regională, și de a fortifica cooperarea intercomunitară. În acest context, CRD Sud a decis crearea Comisiilor Regionale Sectoriale

Atelier de instruire a membrilor CRD Sud cu tematica „Fortificarea rolului CRD Sud”

(CRS) pe domeniile MDS și AAC, care vor avea drept atribuții examinarea și aprobarea priorităților dezvoltării regionale, promovarea proiectelor regionale în rândul donatorilor și investitorilor, examinarea, cu suportul experților independenți specializați, a Portofoliului de proiecte, a diferitor studii, analize și recomandări pentru cristalizarea unei viziuni regionale privind dezvoltarea sectoarelor vizate.

- *Reprezentanții APL din RDS și operatorii în domeniul serviciilor de AAC*, au fost instruiți în cadrul a 2 module ce țin de dezvoltarea capacităților reprezentanților APL și a operatorilor de servicii în domeniul AAC, privind cooperarea intercomunitară și gestionarea eficientă a serviciilor regionalizate de AAC. În același context, operatorii de servicii AAC din RDS au întreprins și o vizită de studiu la SA „Apa Canal Nisporeni”, în vederea preluării practicilor acumulate în cadrul implementării proiectului „Reabilitarea sistemului de alimentare cu apă în Vărzărești, Grozești și or. Nisporeni.

- Pentru a prelua experiența partenerilor în elaborarea și gestionarea proiectelor cu finanțare externă, *reprezentanți ai APL I și II din RDS, specialiști ai ADR Sud*, au întreprins o vizită de studiu în Letonia, regiunea de planificare Zemgale. Membrii delegației au fost instruiți cu privire la elaborarea și implementarea proiectelor în domeniul turismului, managementul eficient al deșeurilor, motivarea și implicarea tinerilor în activități de dezvoltare a localității, etc. Vizita a fost desfășurată în cadrul proiectului implementat de către Ministerul Mediului și Dezvoltării Regionale din Letonia (VARAM) în parteneriat cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului din R. Moldova.

Reprezentanții RDS în vizită de studiu, în Letonia

În rezultatul desfășurării sesiunilor de instruire pentru anul 2017, ADR Sud a instruit 10 specialiști din cadrul Agenției și peste 400 de actori interesați din regiune, inclusiv 18 membri ai CRD Sud.

Măsura 3.2. Eficientizarea activității operaționale a instituțiilor de dezvoltare regională

Această măsură presupune asigurarea eficienței în activitatea operațională a ADR și CRD Sud, instituții responsabile de calitatea implementării politicii de dezvoltare regională în RDS.

Eficientizarea activității operaționale a ADR și pe parcursul anului 2017, a constat în planificarea corectă și valorificarea surselor financiare destinate activității operaționale a Agenției. Monitorizarea utilizării corecte a bugetului se realizează de ADR ca executor, și de CRD și MADRM pe rol de control, privind eficiența utilizării surselor financiare gestionate de agenție.

În calitate de secretar al Consiliului Regional pentru Dezvoltare Sud, în anul 2017 Agenția a asigurat buna organizare și desfășurare a 3 ședințe ordinare ale CRD Sud și a prezentat pentru aprobare documente care necesitau aprobare și avizare. În cadrul ședințelor au fost luate decizii importante vis-a-vis de activitatea ADR Sud și procesul de dezvoltare regională în RDS. Astfel, în perioada de raportare CRD Sud a aprobat 15 decizii, principalele din ele fiind deciziile cu privire la aprobarea programelor regionale sectoriale în domeniul turismului și infrastructurii de sprijin a afacerilor, POR Sud 2017-2020, precum și Regulamentul de constituire și funcționare a Comisiilor Regionale Sectoriale (CRS).

Întru asigurarea principiilor transparenței în activitatea instituțiilor publice, ADR Sud a elaborat în anul 2017 trei buletine informative electronice, care au fost distribuite periodic unui număr de peste 600 beneficiari. Pagina web a ADR Sud www.adrsud.md a fost actualizată prin publicarea articolelor, comunicatelor, anunțurilor și a altor informații de importanță regională. În scopul respectării principiului transparenței decizionale, pe pagina web a ADR Sud și pe conturile ADR Sud de pe rețelele de socializare, au fost publicate subiectele examinate, proiectele de decizii propuse, deciziile aprobate în cadrul ședințelor CRD Sud și procesele verbale ale ședințelor CRD Sud.

Au fost actualizate sistematic panourile informative din incinta Consiliilor Raionale din RDS, prin plasarea comunicatelor de presă, știrilor ce reflectă activitatea Agenției, diverse anunțuri și informații utile.

Măsura 3.3. Promovarea potențialului regiunii și atragerea investițiilor în domeniul dezvoltării regionale

În cadrul acestei măsuri sunt descrise activitățile legate de sporirea vizibilității RDS prin diverse metode, stabilirea relațiilor și parteneriatelor cu diverse instituții și organizații, precum și activități menite să atragă investiții în regiune.

Activitățile realizate de ADR Sud pe parcursul anului 2017 în cadrul acestei măsuri sunt grupate în 3 acțiuni majore, ce țin de:

- *Sporirea vizibilității regiunii și a instituțiilor de dezvoltare regională din RDS:*

În cadrul acestei acțiuni, ADR Sud în anul 2017, a sporit interesul actorilor din Regiune, pentru activitatea Agenției și, în general, pentru procesul de dezvoltare regională. Astfel, odată cu creșterea numărului de postări ale materialelor de interes pentru public, pe pagina oficială și pe rețelele de socializare ale ADR Sud, s-a obținut o creștere a numărului vizualizărilor și implicării directe a actorilor din regiune în procesul participativ de dezvoltare a RDS. Dacă pe parcursul anului 2016 site-ul www.adrsud.md a fost accesat de peste **84730 vizitatori**, în anul 2017 numărul persoanelor care au accesat site-ul Agenției pentru a se informa despre activitatea instituției, despre proiectele aflate în curs de implementare, despre principalele evenimente din regiune, dar și despre programele și apelurile de propuneri lansate, a constituit **413578**, cifră care atestă o creștere a vizualizărilor site-ului www.adrsud.md de 4,8 ori.

- Un eveniment care a contribuit la sporirea vizibilității RDS și a instituțiilor de dezvoltare regională din RDS a fost Conferința regională „Împreună în Europa - valori și perspective europene”, desfășurată de ADR Sud în parteneriat cu instituțiile educaționale, în cadrul campaniei informaționale lansate cu ocazia celebrării Zilei Europei.

Concurs de postere lansat de ADR Sud cu ocazia Zilei Europei

Conferința regională „Împreună în Europa - valori și perspective europene”

- Un alt eveniment major, la care ADR Sud a fost parte în calitate de partener și participant activ, a fost „MOLDOVA BUSINESS WEEK 2017”. În cadrul acestuia Agenția de Dezvoltare Regională Sud, în parteneriat cu APL II din Regiunea de Dezvoltare Sud, mediul de afaceri și ODIMM, a amenajat un stand de promovare a agenților economici din Regiunea de Dezvoltare Sud și a produselor specifice zonei de sud a Republicii Moldova. În cadrul expoziției, ADR Sud a asigurat vizibilitatea și transparența activității sale prin afișarea unui baner publicitar, distribuirea materialelor promoționale (Ghid turistic al Regiunii de Dezvoltare Sud, „Bine ați venit în Regiunea Sud!”, Portofoliul de proiecte al ADR Sud ș.a.).
- De asemenea, ADR a participat în calitate de partener la activitățile majore organizate de instituții și organizații de nivel național și internațional, cum ar fi Forumul Agricol Transfrontalier al Uniunii Fermierilor din Republica Moldova și România, Conferința Internațională a Întreprinderilor Mici și Mijlocii „Specializare Inteligentă: motorul creșterii economice în regiunile din Republica Moldova”, „Danube Financing Dialogue” (Dialog privind finanțarea și consolidarea capacităților pentru Regiunea Dunării) ș.a.

- Stabilirea relațiilor de parteneriat cu instituții interesate din RM și alte state:

- În vederea realizării obiectivelor de interes comun ce vor contribui la creșterea competitivității Regiunii de Dezvoltare Sud și vor spori numărul investitorilor în regiune, ADR Sud a semnat acorduri de parteneriat cu Asociația Oamenilor de Afaceri din Moldova (AOAM) și Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM). În contextul parteneriatului cu ODIMM, ADR Sud a participat la expoziția de promovare a Regiunii de Dezvoltare Sud în cadrul Conferinței Internaționale a Întreprinderilor Mici și Mijlocii „Specializarea Inteligentă: motorul creșterii economice în regiunile din Republica Moldova”.
- ADR Sud a semnat un acord de colaborare cu Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din orașul Cahul, în vederea organizării activităților comune, ce au drept scop îmbunătățirea și eficientizarea participării ambelor instituții la dezvoltarea socio-economică a Regiunii de Dezvoltare Sud, promovarea și susținerea mediului de afaceri din Regiune. Acordul prevede și realizarea schimbului de experiență și bune practici între studenți, doctoranzi și cadre didactice din Universitate și specialiștii ADR Sud, inclusiv prin programe de stagiere și masterat.

- Tot în acest context, ADR Sud cu suportul financiar al Agenției Austriece pentru Dezvoltare (ADA), a organizat o masă rotundă regională, cu genericul „Oportunități pentru viitor prin șanse egale pentru femei în contextul macro-strategiei SUERD și a programelor Europene”. Scopul evenimentului a fost să încurajeze femeile în vederea inițierii unei afaceri, să sporească nivelul de participare a femeilor în politică și la luarea deciziilor, să sprijine inițiativele frumoase și activitățile femeilor din diasporă etc. La eveniment au participat femei din APL, din sectorul asociativ, mediul de afaceri, femei cu statut de lider și cu funcții de conducere.

Masă rotundă regională, cu genericul „Oportunități pentru viitor prin șanse egale pentru femei în contextul macro-strategiei SUERD și a programelor Europene”

- În scopul identificării potențialilor parteneri și semnarea acordurilor de parteneriat cu diverse instituții interesate din țară și din străinătate, ADR Sud a facilitat semnarea intențiilor de colaborare între Consiliul Raional Cimișlia și regiunea Aizkraukles (Letonia) și între Consiliul Raional Leova și regiunea Riebiņi, (Letonia). În baza acestor intenții de colaborare, relațiile au evaluat până la semnarea unui acord de parteneriat între Primăria Cazangic, din raionul Leova și regiunea Neretas, din Republica Letonă. În același context, în perioada următoare va fi semnat un acord de colaborare între Consiliul Raional Cimișlia și regiunea Aizkraukles din Letonia.

Vizita delegației letone în incinta ADR Sud

Semnarea acordului de parteneriat între Primăria Cazangic, din raionul Leova și regiunea Neretas, din Republica Letonă

- Atragerea investițiilor în RDS:

Această acțiune este una foarte importantă dacă ținem cont de sursele financiare limitate de care dispune Agenția în implementarea obiectivelor stabilite în SDR Sud 2016-2020. În anul 2017 a fost aprobat POR Sud 2017-2020, care conține 59 proiecte, grupate după probabilitatea de finanțare în trei compartimente, cu grad sporit de probabilitate, 13 proiecte, inclusiv 3 proiecte trecătoare din anul 2016 și 10 proiecte incluse în DUP 2017-2020. A doua categorie de proiecte incluse în POR Sud sunt proiectele rezultate din procesul de planificare regională sectorială (CPV), 12 la număr și a treia categorie de proiecte sunt proiectele cu surse de finanțare neidentificate, 34 la număr. În acest context, în anul 2017 ADR și-a orientat activitatea și în vederea promovării proiectelor respective în rândul donatorilor. În acest sens, a fost elaborată și editată varianta în limba română a Portofoliului de Proiecte.

- În același scop, au fost depuse 3 concepte de proiecte în cadrul cărora ADR Sud are calitatea de partener asociat, în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020. Partenerii lideri sunt, după cum urmează:
 - Primăria Cluj-Napoca, România, proiectul AGORA.
 - Primăria Jaszbereny, Ungaria, proiectul CONRAD.
 - Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare Chimico - Farmaceutică, ICCF, București, România, proiectul DANUBEPPA.
- ADR Sud a informat cu regularitate APL I și II din RDS prin intermediul paginii oficiale www.adrsud.md despre apelurile deschise, termenele limită, sesiunile de instruire privind anumite programe de finanțare: Programul de Cooperare Transfrontalieră „Bazinul Mării Negre 2014-

2020”, Programul Transnațional Dunărea 2014-2020, Programului Operațional Comun România - Republica Moldova.

- În vederea eficientizării procesului de identificare a surselor de finanțare, către specialiștii responsabili de atragerea investițiilor din cadrul Consiliilor Raionale din RDS, a fost expediată o anexă cu informația privind sursele de finanțare eligibile pentru Republica Moldova.

Măsura 3.4. Aplicarea sistemelor de monitorizare și evaluare a SDR

Activitățile întreprinse în cadrul acestei măsuri țin de perfecționarea mecanismului de monitorizare și evaluare a implementării SDR Sud și raportarea asupra SDR și POR Sud și sunt realizate de MADRM în colaborare cu cele 4 ADR - uri și asistate de GIZ. Exercițiul de creare a mecanismului de M&E a politicii de DR a fost lansat încă în anul 2013. Pe parcursul anului 2017 s-a lucrat în continuare la elaborarea lui, în acest sens s-au întreprins următoarele acțiuni:

- au fost studiate în detalii fișele indicatorilor respectivi elaborate de experții proiectului STATREG;
- a fost creată baza de date cu indicatorii agreeți pentru M&E SDR Sud, și POR Sud;
- a fost completată valoarea inițială (anul 2015 în cazul SDR și anul 2016 în cazul POR) și dinamica indicatorilor pentru ultimii 5 ani și calculat ritmul de creștere ;
- a fost completată valoarea indicatorilor pentru anul 2016 din baza de date a BNS.
- La nivel de proiecte investiționale au fost definitivați indicatorii de M&E, la nivel de SDR și POR acest mecanism urmează a fi definitivat în prima jumătate a anului 2018.

ADR Sud a raportat pe parcursul anului 2017 către Consiliul Regional pentru Dezvoltare Sud și MADRM despre activitatea ADR Sud. Rapoartele au fost prezentate cu următoarea periodicitate:

- Rapoartele trimestriale de activitate a ADR Sud, care conțin informații despre procesul de implementare a proiectelor investiționale și activitatea operațională a ADR Sud, prezentate MADRM;
- Rapoartele bianuale de implementare SDR Sud 2016-2020, prezentate de ADR Sud către MADRM și CRD Sud;
- Raportul final al ADR Sud cu privire la implementarea POR Sud 2013-2015 prezentat către MADRM și CRD Sud.

În conformitate cu lista proiectelor aprobate pentru a fi supuse evaluării impactului în anul 2017, a fost evaluat impactul proiectelor „Apă curată pentru comunitățile bazinului râului Prut, Primăria s. Manta, r. Cahul” și „Construcția drumului local Sărățica Nouă-Tomaiul Nou, raionul Leova”, efectele cărora apar după finalizarea procesului de implementare. Concluziile și constatările făcute în procesul de evaluare, sunt însumate în rapoarte de evaluare a impactului proiectelor au fost făcute publice în ședințele CRD Sud și prin publicarea pe pagina web a Agenției.

În scopul respectării principiului transparenței în activitatea ADR Sud și gestionării banilor publici, prin implementarea proiectelor cu finanțare din FNDR, toate tipurile de rapoarte sunt expuse publicului larg prin plasarea pe pagina web a ADR Sud.

Activități transversale

Categoria activităților transversale întrunește intervențiile care sunt relevante pentru majoritatea sau chiar toate măsurile strategice. Activitățile transversale realizate în decursul anului 2017 se referă la elaborarea și aprobarea POR Sud 2017-2020. În anul 2016 a fost lansat cel de al treilea Concurs de Propuneri de Proiecte la FNDR și elaborat POR Sud 2017-2020, care a fost aprobat în ședința CRD Sud din 26 ianuarie 2017. Beneficiarii direcți ai acestei activități sunt APL din regiune.

Concluzii

Pe parcursul anului 2017, urma să fie definitivat mecanismul de M&E a documentelor de politici în domeniul dezvoltării regionale. Dat fiind faptul, că la data raportării acesta lipsește, pentru anul 2017 ADR Sud raportează asupra activităților realizate pe domeniile de competență, și nu în baza indicatorilor de M&E stabiliți. Astfel, în procesul de implementare a SDR Sud 2016-2020, în 2017 ADR Sud a înregistrat următoarele rezultate:

În domeniul planificării strategice:

- ✓ 2 programe regionale sectoriale pe domeniile sporirea atractivității turistice a RDS și dezvoltarea infrastructurilor de sprijin în afaceri, elaborate și aprobate de CRD Sud;
- ✓ 1 portofoliu de concepte de proiecte promovate în cadrul Programului Regional Sectorial privind sporirea atractivității turistice a RDS;
- ✓ 4 concepte de proiecte în domeniul dezvoltării infrastructurilor de sprijin în afaceri identificate;
- ✓ 1 concept de proiect dezvoltat și aplicat spre finanțare în cadrul programului ”Primari pentru creștere economică”.
- ✓ 2 comisii regionale sectoriale (CRS) constituite - pe domeniile AAC și MDS și asigurată funcționalitatea lor;
- ✓ 2 ședințe ale CRS pe domeniile AAC și MDS organizate, 61 participanți.

În domeniul managementului proiectelor:

- ✓ 2 proiecte investiționale finanțate din FNDR finalizate cu succes;
- ✓ 6,83 km de drum construite/reabilitate în varianta asfaltată;
- ✓ 4,55 km de drum varianta macadam construit;
- ✓ 8,43 km rețele de canalizare construite;
- ✓ Valorificate surse financiare din FNDR pentru proiecte investiționale în valoare totală de 40,62 milioane lei.

În domeniul dezvoltării capacităților actorilor de dezvoltare regională:

- ✓ 1 program de instruire pentru anul 2018 elaborat;
- ✓ 67 sesiuni de instruire pentru actorii de DR din RDS desfășurate;
- ✓ 403 actori de dezvoltare regională cu capacități îmbunătățite;

În domeniul cooperării și atragerii investițiilor:

- ✓ 3 acorduri de colaborare semnate între ADR Sud, ODIMM, AOAM și Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din or. Cahul;
- ✓ Facilitarea semnării 1 acord de colaborare între primăria comunei Cazangic, Leova și ținutul Neretsk, Letonia;
- ✓ Facilitarea semnării a 2 intenții de colaborare semnate între Consiliul Raional Leova și Regiunea Riebiņu; Consiliul Raional Cimișlia și regiunea Aizkraukles, Letonia;
- ✓ 3 proiecte depuse la în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-2020, în care ADR Sud are calitatea de partener asociat;
- ✓ 52 materiale informative privind oportunitățile de aplicare la programele de finanțare internațională distribuite, 18213 actori informați;

În domeniul comunicării eficiente și asigurării transparenței activității ADR Sud:

- ✓ 413578 de accesări ale paginii Web a ADR Sud;
- ✓ 294 materiale în mass-media locală și națională scrise/difuzate;
- ✓ 3 buletine informative electronice elaborate, cca 600 beneficiari;
- ✓ 8 panouri informative din incinta Consiliilor Raionale actualizate periodic;
- ✓ 1Campanie informațională dedicată Zilei Europei desfășurată.

În domeniul asigurării unui management operațional eficient al ADR:

- ✓ 3 ședințe CRD Sud convocate și desfășurate cu succes;
- ✓ 15 decizii aprobare în cadrul ședințelor CRD;
- ✓ Buget operațional valorificat integral.

